

מסורת הש"ס

(א) [צ"ל והתנן] (ב) משמרות
פ"א מ"א, (א) [צ"ל דתני],
(ד) [ב"מ כ"ב]; (ה) [צ"ל
דמקן], (ו) [משמרות פ"א
מ"א], (ז) [במזבז י"א],
(ח) [צ"ל במשנה].

הגהות הב"ח

(א) גבי ואע"פ שקפה:
(ב) תוב"ד"ה וזין וכו'
בסוף דריכה משום
דאיכא: (ג) ר"ה שומת
ווי' כחלה דמו אלמא
דקודס כ"ל ותיבת אמרינן
נמחק: (ד) ר"ה ואע"פ
ווי' אין הטבל ממחייב
במעשר עד:

מוסף רש"י

יון משיקפה. משיקפא
הרמזים על פי הבור
כשתחיל להיות מוסף
ועתה יזנו ומשליקן (ב"ב)
(ג). משיירד לבור. הוי
גמור למעשר (ש"ס).
מששלה בחביות.
שטעט הרמזים האלים על
פי החכמים (ביצה י"ד).

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה נו.

עין משפט
גב מצוה

כב א מיי פ"ג מהל
תרומות הלכה י'
כב ב מיי פ"ג מהל
תומאה אובלין הלכה
ט ופ"ו מהלכות כבורים
הל' צ"ו:
כד ג ד מיי פ"ג מהל
מעשר הלכה י'
טוש"ע י"ד פ"י שלם סעף
פ"ו:

רבינו הגנאל

ואין בוצרין עם ישראל
שעושה פירותיו בטומאה.
וכל שכן שאין דורכין.
אבל בוצרין עם העובד
כוכבים בגת שמורת
לגרום טומאה לחולין
שבארץ ישראל: פ"ק
אין עושין יין נסך
עד שירד לבור. ירד
לבור מה שבבור אסור
והשאר מותר. איני והתניא
משיקפה נעשה יין נסך.
ופרקין ומתניין רבנן היא
בריתא ר' עקיבא דתניא
בין משיירד לבור רבי
עקיבא אומר משיקפה.
פי' קיפוי הסרת הקצף
מעל היין. כדכתיב קצף
על פני המים (כאן חסושיה
אחת מן הכותב) ואבעיא להו
קיפוי דתנין קיפוי דבור
הוא או קיפוי דחבית.
ופשיט תא שמע דתנין
במעשרות פרק ראשון
היין משיקפה פי' אסור
ליטול ממנו עד שיתעשר
שכבר נגמרה מלאכתו
למעשר. ואע"פ שקפה
קולט מן הגת העליונה
ומן הצינור ושותה. ש"מ
קיפוי דבור ש"מ. ומדתני
רב זביד רבי עקיבא
אומר משישלה. מתניין
גמי לברייתא דתני ר'
עקיבא אומר משיקפה תני
לה הכי ר' עקיבא אומר
משיקפה וישלה בחביות
כי היכי דלא תקשי
דחיי עקיבא אר' עקיבא
ומתניין דתניין יין נסך
עד שירד לבור משום
חומרא היין נסך תני

ואין בוצרין עם ישראל וב"ש שאין דורכין. פי' ואפילו בסוף
דריכה (ב) דאיכא סיוע לטומאה דאורייתא והא דליצטרין
למינתי כ"ש הכא טפי מצממנה ראשונה היינו משום דלי לא תנא
הכא כ"ש ה"א טעמא דאין בוצרין אינו משום סיוע אלא משום גרס
טומאה וקמ"ל השתא דטעמא משום
סיוע כמו בסוף דריכה:

שמותר לגרום טומאה לחולין
שבא"י. פרש"י ואפילו
הכי אין בוצרין עם ישראל דה"מ

שמותר לגרום טומאה בשל עובד
כוכבים אצל זשל ישראל טבולים הם
למרומה ואסור לגרום טומאה
למרומה דכתיב ואני הנה נמתי לך
את משמרת תרומותי בשמי תרומות
הכתוב מדבר וקישל מההיא דמייתי
בפ"ק דלדה (דף ו: ושם ד"ה נולד) תנין
התם נולד לה ספק טומאה עד שלא
גלגלה תעשה בטומאה משגלגלה
תעשה בטומאה כו' וקסבר חולין
הטבולין לחלה כחלה דמו אלמא
(ג) אמרינן קודם גלגול שלא חלה
עליה עדיין חיוב חלה אמרינן דתעשה
בטומאה והכא נמי אינם דלחם
למרומה עד שיעשו יין ולמה לא
יעשו בטומאה כיון שמותר לגרום
טומאה ויש שדומין לומר דשאיני התם

דכל זמן שהא קמח אין כאן חיוב חלה כלל אצל תרומה ראייה משעה
שהיא בעצבים מידי דהוה אמעשר שהקדימו בצבילים אכן דבר תימה
הוא להחשיבה טבול לתרומה קודם מירוח ועוד הקשה רבינו טומאה
דבהדיא תניא בתוספתא דלחל (פ"א ע"ג) בזהר לך לזולל ספק טומאה
כו' וכן פירות שנוול להם ספק טומאה עד שלא נגמרה מלאכתן יעשו

בטומאה משגמרה מלאכתן יעשו בטומאה ותרומתן תלויה בצליה ספק אמרו בצדד הספק לתרומה אלמא אפילו צפירות נמי אמרינן הכי אכן
יש לתרן דשאיני התם שכבר נולד להם ספק טומאה וא"א עוד להיות טהור לגמרי אצל כאן יש לו ליזהר שלא לטמאותה לכתחלה מיהו
קישל מההוא דפרק הניזקין (גיטין דף פ"א. ושם ד"ה רישא) דקאמר רישא בטומאה חולין פירוש שמותר לסייע קודם שמתגל למים לפי שאין
שם אלא טומאת חולין ואף על פי שיצא להפריש לבסוף חלה בטומאה ומ"ש מהאי דהכא ואור"ת דביטויין ליכא אלא חשדא בעלמא שחשדה
לעשות פירותיה בטומאה אצל כאן דודאי עושה פירותיה בטומאה אסור לסייע לו אפי' מתחלה וקשה לפי' זה דמתני' קמתי לא לשין ולא
עורכין משמע הא צריה וטחינה שריא וצ"פ הניזקין (שם דף פ"א). תני דוררת וטוחנת גבי אשת עם הארץ ופר"ת התם דוקא דאין כאן
אלא חשד בעלמא שחשדה לעשות בטומאה אצל אש עושה זודאי בטומאה ולא שריא והא הינה דעושה זודאי בטומאה ומשמע דברייה
וטחינה שרי ואומרו ר"ת דהכא מיירי צפירות שלא הוכשרו ולכן שרינה זה צריה וטחינה אף בעושה זודאי בטומאה וההיא דגיטין מיירי
צפירות שהוכשרו כבר ולכן דואי אש עושה זודאי בטומאה אסור אף לצבור ולטחון מיהו צירושלמי תני עלה דמתני' לא בוצרין ולא
טוחנין עמו ופרין מההיא דגיטין דקמתי בוררת וטוחנת ומשני כאן צלותם כאן צשאינו לותם פי' הכא מיירי שהוכשרו וההיא דגיטין בלא
הוכשרו ואינו יורד לחלק כלל בין חשוד לעושה זודאי ולדברי ר"ת נוכל לומר לא לשין ולא טוחנין כדברי הירושלמי ומיירי בין הכא
בין התם בהוכשרו וטעמא דהכא משום דעושה זודאי בטומאה הוא ולכן לא בוצרין ורבי יהודה מל"א פי' אחד צפי' רבינו שלמה כתב
ידו אצל לא בוצרים עם ישראל כו' ואע"ג דסבירא לן השתא דמותר לגרום טומאה לחולין דקתני סיפא ה"מ דעובד כוכבים אי' ישראל
חזר שלא יכלם רק צימין טומאתו אצל דישאל לו עובד עבירה הוה ססופו למחמו טמא ודריכתה לך עומת הלכך אסור
לסייעו ע"כ לשוני: ר"ב עקיבא אומר משיקפה. תימה כיון דר"ע מיקל הוא עד שיקפה מיבעי ליה כדאמרינן בפרק השוכר את
הפועלים (ב"מ דף פ"א. ושם ד"ה עד) גבי קישואין ודילועין מאי לאו משיקסו צדעה לא משיקסו צדית אי הכי עד שיקסו מיבעי ליה
וי"ל דשאיני התם דאיכא למיטעי ולמימר פקס צדעה אצל הכא ליכא למיטעי מידי דודאי אין שום קיפוי קודם ירדתו לבור:

ואע"פ שקפה קולט מן הגת העליונה. פי' אצל מן התחמונה כלומר מן הבור אסור לשמות אף עראי שהיה הוקצב למעשר תימה
האי גת היכא קאי אי צדעה הוא כדרך כל גתות שלהם שהיו צדעה כדמוכח בפרק המוכר את הבית (ב"ב דף ע"א). דתנן מכר את
השדה לא מכר את הגת וגבי בית לא תני ליה וא"כ צדעה צדעה מיירי ליסתרי אפילו מן התחמונה שהרי לא ראה פני הבית ואמרינן
(ב"מ דף פ"א) אין הטבול מתחייב (ז) עד שיראה פני הבית וכ"ח דמיירי הכא צגת העומר צדית והכניס שם העצבים אי"כ ארץ יוקצב
ש"כ למעשר כדלמור גבי תבואה שהכניסה בזמן שלה וי"ל דלעולם אימא לך דמיירי צגת שצדעה וה"ק קולט מן הגת ויכניסו לבית וישמה
שכל זמן שלא ירד לבור לא נגמרה מלאכתן ואין ראיית פני הבית מתחייב דמעשר אלא בצדד שנגמרה מלאכתו אצל דואי לא יקח מן
הבור ויכניסו לבית וישמה ואיבעית אימא לעולם מיירי צגת שצדית ולא דמי לתבואה שאין דרכה להכניסה לבית בזמן הלכך כי
הכניסה בזמן מו לא מיקצב למעשר אצל יין שדרכו להכניסו בעצבים ושם נעשה גרנו ודאי צעשיית גורן שלו נקצב ורואה מקישואין
ודילועין דאמרינן פ' הפועלים (שם דף פ"א. ושם ד"ה לא) דמשיקסו צדית הוי גמר מלאכתן למעשר ואע"פ שהכניסה צפקס שלהם:
תרצה נמי דהך קבייתא. ומתני' דאע"פ שקפה דדייקין מינה ש"מ קיפוי דבור איתא כרצונן: ר"י תלתא תנאי גינהו. תימה
אמאי לא קא משני מתניתין עד שירד לבור ויקפה דמתרן למתני' קבייתא וי"ל דאי"כ אדמפליג צסיפא אי' ירד לשאר צגנת
ליפלוג ציבר נמי בין קיפוי לשאינו קיפוי אלא לאו ש"מ דקסבר מתני' דמה שצבור אף קודם קיפוי אסור א"ת (ב' רייתא) דמעשר
(פ"א מ"ו) נמי דתני זה ואע"פ שקפה קולט מן הגת כו' אדמפליג בין מה שצבור למה שצגת ליפלוג וליתני צמה שצבור בין קיפוי
לשאינו קיפוי וי"ל דאין ה"י דהא תנא ליה רישא יין משיקפה אלמא אינו נעשה יין עד שיקפה אלא צסיפא רבותא נקט דסד"א כיון
שאותו שצבור קפוי ויש איסור גמור לפניו ליגורו על מה שצגת וצלגור אטו דבור דבלק יצא לטעות אש נמיר לשמות מן הנזור שישמה
ג"כ מן הבור הסמוך לו אצל במתני' דתני ברש"א אינו נעשה יין נסך עד שירד לבור ולא הזכיר קיפוי כלל אש איתא דהוה מפליג בין
קיפוי ולא קיפוי הוה ליה למיתנייה ואין לומר דהכא נמי אשמעינן רבותא דאע"ג דמה שצבור אסור איסור גמור מ"מ השאר מותר ולא
גורנין הא אטו הא דאין זו רבותא דבהא דואי אין לטעות אש נמיר כנגע העובד כוכבים צמה שצגת להחיר גם נגעו צבור שהרי
הגרגרותי מפסיק צנייהם והכל יודעים שהגרגרותי עושה ווי' ואדרכה הוה ליה לנמקט רבותא לפלוגי בין קיפוי לשאינו קיפוי: